
Tytułem wstępu

Problematyka podjęta w książce koncentruje się wokół teoretycznych oraz praktycznych aspektów edukacji osób zdolnych. Przemyslenia Auterek i Autorów inspirują, pobudzają do obdarowania żywym zainteresowaniem jednostek zdolnych. Są to znaczące głosy w dyskusji, sygnalizujące pilną potrzebę działań na rzecz rozwoju uzdolnionych na wszystkich etapach kształcenia. W rezultacie oddają znakomicie obraz środowiska, w jakim funkcjonują uczniowie wyróżniający się pod względem zdolności intelektualnych.

Choć wzrasta zainteresowanie jednostkami zdolnymi, to nadal w tym obszarze istnieje szereg wyzwań do podjęcia, a liczba pytań – o praktykę edukacji uczniów zdolnych, drogi ich kształcenia i ocenę przyjętych inicjatyw – nie maleje. Mamy do czynienia z niedostatkiem rozwiązań odpowiednich dla wszystkich uczniów. Przygotowanie nauczycieli w zakresie identyfikacji zdolności wydaje się wciąż niewystarczające. Konieczne jest kompleksowe wsparcie pedagogów, wychowawców, rodziców w rozpoznawaniu potrzeb, uzdolnień, możliwości dzieci i młodzieży w celu budowania pomostu wzajemnej współpracy.

Pragniemy zaproponować przestrzeń poszukiwań badawczych i zachęcić do dialogu o rozpoznawaniu i wyzwalaniu (nierzadko ukrytych) indywidualnych możliwości, aktywności oraz uwzględnianiu oczekiwań uzdolnionych dzieci i młodzieży. Książka jest owocem aktywności dwudziestu dwóch Auterek i Autorów, reprezentujących różne dyscypliny naukowe, którzy wspólnie podjęli próbę przedstawienia wybranych zagadnień dotyczących kształcenia i wychowania uczniów zdolnych. Za pomocą tekstów uświadamiają czytelnikom – rodzicom, nauczycielom, specjalistom, rówieśnikom tytułowych zdolnych – ich specjalne potrzeby edukacyjne. Publikację dedykujemy osobom, które w pracy i codziennych działaniach gotowe są dostrzegać potencjał intelektualny jednostek zdolnych, odkrywając i pielęgnując ich niepowtarzalność. Intencją Autorów było przedstawienie wymiarów funkcjonowania osób zdolnych, podkreślenie ich wyjątkowości, złożoności, wrażliwości, a – co za tym idzie – szczególnej podatności na trudności, wymagające profesjonalnego podejścia oraz pomocy w ich niwelowaniu. Mity o uzdolnionych oraz przekonanie, że poradzą sobie bez uwagi mogą doprowadzić do nieadekwat-

nych osiągnięć. Jako uczestnicy procesu kształcenia potrzebują oni obecności i mądrego ukierunkowania, by ich możliwości nie zostały utracone, wymagają wszelkich form motywowania, doceniania, zachęty do dalszych wysiłków. Autorki i Autorzy obejmują refleksją aktualne wątki edukacji uczniów zdolnych. Apelują o uwzględnianie różnic indywidualnych, wzbogacenie programów oraz ofert rozwoju zainteresowań i zdolności, o indywidualizację procesu kształcenia, a także o sieć działań pomocowych. Zapewnienie dbałości o harmonijny rozwój – zarówno w sferze poznawczej, jak i emocjonalnej i społecznej – pozwoli stworzyć dla osób o ponadprzeciętnych możliwościach optymalne środowisko edukacyjne, w którym specjalne potrzeby edukacyjne postrzegane będą jako potencjał i wyzwanie, a nie problem.

Opracowania przyporządkowano trzem obszarom tematycznym. Pierwszy ukazuje *ucznia zdolnego w przestrzeni edukacyjnej*. Drugi z nich dotyczy *uwarunkowań szkolnego i pozaszkolnego funkcjonowania jednostek zdolnych*. Trzecia część tekstów odnosi się do *wybranych koncepcji pracy z uczniem zdolnym w kraju i za granicą*. Dostrzec można wyraźne różnice w podejściu do opieki nad uczniami zdolnymi, a także na poziomie rozwiązań pedagogicznych wdrażanych w poszczególnych placówkach, regionach, krajach.

Niniejsza monografia adresowana jest do wszystkich zainteresowanych, dla których losy osób zdolnych nie są obojętne. Niech inspirowanie do działań na rzecz rozpoznawania i wspierania rozwoju zdolności. Publikację kierujemy do osób poszukujących efektywnych form stymulowania i wspomagania ucznia zdolnego. Rozważania sygnalizują, iż kwestią kluczową pozostaje zagwarantowanie systemu wsparcia dla dzieci i młodzieży, stworzenie odpowiednich warunków dojrzewania intelektualnego i realizacji indywidualnych, niepowtarzalnych ścieżek rozwoju zdolności.

Z powyższych przekonań zrodziła się idea powstania pracy zbiorowej. Wymienione aspekty nie wyczerpują wszystkich dróg myślenia o uczniach zdolnych, lecz stanowią ich zaczątek. Nasuwa się jeszcze więcej pytań o kondycję edukacji w tym zakresie, dlatego refleksję pozostawiamy otwartą. Zakładamy, że książka stanowić będzie punkt wyjścia i zaproszenie do dalszych poszukiwań, kolejnych badań i naukowych spotkań.

Zapraszamy Państwa do lektury – z nadzieją, że będzie ona dla czytelnika przydatna.

Redaktorzy